

היתה דעתו לכך, ואף כאן לא היו העקירה וההנחה במחשבת איסור ולכן יתכן שפטור (רבינו חננאל).

אכן, אם תפחה קודם העקירה ודאי שחייב, ואף שלולא התפחה לא היה בו שיעור - כיון שמדובר בגרוגרת ממש, שיכול לבשלה עד שתצטמק לשיעורה הראשון (כמבואר במנחות נה, א), חייב, אכן בדבר שאינו יכול לחזור לשיעורו הראשון, מפורש במנחות (נד, א) שאין הולכים אחר התפחה (רמב"ן). ויש שפירשו, שאם אין שיעור במאכל עצמו ללא התפחה אין התפחה מועילה, שאינה אלא מראית עין, אך מלאכת הוצאה שיעורה תלוי בחשיבות, ולכן אם תפח כגרוגרת הרי מראהו חשוב וחייב על הוצאתו (רשב"א וריטב"א).

וְאִם תִּמְצֵי לֹמֵר קֶתֶר הַשֵּׁתָא אֲזַלְיָנָא וּמִיחֵיב, שֵׁאֵם לֹא אֲזַלְיָנָא בִּתְרָא הַשֵּׁתָא, א"כ בשעה שצמקה הגרוגרת לא היה בידו כלל לעשות שיתחייב, ובאופן זה ודאי שיש דיחוי לענין שבת (גור אריה).

או אין דחוי לענין שבת - שכיון שלא נדחית מהשיעור האחרון, אין זה נחשב לדיחוי ממלאכת שבת, אך בספק הקודם שצמקה ונמלך, ודאי נחשב דיחוי מאחר שנדחית אף מהשיעור האחרון (תוספות). ובאופן אחר ניתן לחלק, שבצמקה ונמלך לזריעה ודאי אין זה דיחוי, כיון שמיד בתחילת הדיחוי היה בידו לחשוב לזריעה, ורק בתפחה, שלא היה בידו לתפחה, בזה יתכן שיש דיחוי (רעק"א).

זֶרֶק בְּיַת תְּרוּמָה לְבֵית טָמֵא - ואף שנפסל בכך חייב על הוצאתו, שבמלאכת הוצאה חייב אף במקלקל, כיון שאין החיוב על התוצאה אלא על המעשה (בית יצחק או"ח לד). ויש שפירש שאינו פטור משום מקלקל, משום שאין שם מקלקל אלא בעושה מלאכה דרך השחתה (אפיקי"ם ב ד, ד).

מְדַמְצָרְף לְעֵינָא טָמְאָה מְחֵיב נְמִי לְעֵינָא שְׁבֵת - שאיסור טומאה ואיסור שבת באים כאחת (ריטב"א). ואף שבעקירה לא היה שיעור לטומאה, מכל מקום כיון שלא שייך להניח בלא לעקור וכבר מעת העקירה היתה כוונתו להנחה זו, לכן נחשב כבר מתחילתו שזרק את כל השיעור (רשב"א). ויש שפירש, שמכיון שקודם שנטמא היה בו כזית, שיש בו חשיבות לחייב זר על אכילתו, לכן הוא חשוב לחייבו אף לענין שבת, ורק בהנחתו שנטמא וירד מחשיבותו - צריך שיעור כביצה לענין טומאה וממילא גם לענין שבת (רמב"ן, בשם רשב"ם).

כָּל הַעוֹשֶׂה עַל דַּעַת רֵאשׁוֹנָה הוּא עוֹשֶׂה - אף שההצנעה וההוצאה אינם ביום אחד [שהרי ההצנעה היתה בערב שבת, כדברי רבינו חננאל הנוכרים במשנה, ואילו ההוצאה בשבת]. ומכאן יש ללמוד לדינים אחרים התלויים בדעת ראשונה, כגון טוית ציצית לשמה, שאם אמר בתחילת הטווי 'לשם מצות ציצית', די בזה אף ליום אחר (משנ"ב יא, ה ושעה"צ שם ג). ואפילו אם אומר בפירוש שאינו עושה על דעת ראשונה, לא יועילו דבריו, שכן כלל זה הוא 'דין' ולא אומדנא בדעת בני אדם (חידושי הגרי"ז מנחות טז, א).

כָּל שֶׁהוּא לְאִפּוּקֵי מְגוּרְגֵרַת וְלַעוֹלָם עַד דְּאִיכָא כְּזֵית, שִׁסְתַּם חִיטָה עוֹמֶדֶת לֹאכִילָה, וְעַל כֵּן יֵהוּ מְקוּם לֹמֵר שְׁכָאשֵׁר חֲשַׁב עֲלֵיהּ לְזַרְעָה תוֹעִיל מִחֲשַׁבְתּוּ רַק שֵׁלָא יִצְטָרֵךְ כְּגוֹרְגֵרַת שֶׁהוּא שִׁיעוֹר אַכִּילָה בְּשִׁבְלֵי הַתַּחֲחִיב, אֶךְ עֵדִין יִצְטָרֵךְ כְּזֵית שֶׁהוּא שִׁיעוֹר זָרִיעָה. מַה שְׁאִין כֵּן שֵׁאֵר זָרְעִים סַתְמָם עוֹמְדִים לְזַרְעָה, וְלִכְּן בְּסַתְמָם, שִׁיעוֹרָם בְּזָרְעִים בּוֹדְדִים כְּדֶרֶךְ שֶׁהֲרֵגִילוֹת הַהוּצֵיא לְזַרְעָה (כמבואר במשנה לעיל ז, א-ב), וְמִי שֶׁמִּחְשֵׁב אֶף זָרַע אֶחָד חֵיב עֲלֵיהּ (רעק"א: חתם סופר). אֶךְ יֵשׁ שְׁפִירֵשׁ הַצַּד שְׁצִרִיךְ כְּזֵית מִשׁוּם שְׁזָהוּ 'שִׁיעוֹר אַכִּילָה', שְׁבַחִיטָה הַרְאוּיָה לֹאכִילָה אִם חֲשַׁב עֲלֵיהּ לְזַרְעָה מוֹעִיל שִׁיעוֹרוֹ כְּשִׁיעוֹר הַכִּי פָחוֹת חָשׁוּב שֶׁל אוֹכְלִין שֶׁהוּא בְּכַזִּית (פני יהושע).

וְלַעוֹלָם עַד דְּאִיכָא כְּזֵית, וְאִם שִׁכַּל שֶׁהוּא' עַל פִּי רוֹב פִּירוּשׁוֹ לֹא שִׁיעוֹר כֻּלָּל, פְּעַמִּים שְׁפִירוּשׁוֹ שִׁיעוֹר קָטָן, כְּפִי שֶׁמְצִינּוּ (חולין קלז, ב) לגבי ראשית הגז ששיעור 'כל שהן' הוא מנה ופרס (ריטב"א).

חֲשֵׁב לְהוּצִיא כָּל בֵּיתוֹ - שחישב להוציא הכל בבת אחת ולמעשה הוציא מעט מעט (רש"י). ויש שפירש שקיפל כל כלי ביתו בחבילה אחת, וכסבור שהוציא כל כלי ביתו, ונמצא שלא היו כולם (ריטב"א המיוחס לר"ן).

כְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם, שְׁאִין כַּח בִּידוֹ שֵׁלָא הַחֲשִׁיב דְּבַר הַחֲשׁוּב לְכָל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ, אֲבָל יֵשׁ כַּח בִּידוֹ לַחֲשִׁיב דְּבַר שְׁאִינוֹ חָשׁוּב לְשֵׁאֵר בְּנֵי אָדָם רַק מִשׁוּם שְׁאִינֵם רוֹצִים לְטְרוּחַ בְּכֶךְ, וְהוּא כֵּן רוֹצֵה לְטְרוּחַ (רשב"א וריטב"א).

כִּיּוֹן דְּבַעֲדָנָא דְאַפְקִיָה לֹא הָוָה בֵּיהּ שְׁעוֹר אֲכִילָה לֹא מִיחֵיב, שֶׁכֵּן בְּמִלְאֲכַת הוּצָאָה מְצִינּוּ (לעיל ה, ב) שְׁחֵיב רַק אִם כֹּל הַעֲקִירָה וְהַהֲנַחָה הִיוּ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אִיסוֹר, וְאִם פִּינָה חֲפִץ מְזוּיָת לְזוּיָת וְנִמְלֵךְ בְּהִלְכָתוֹ וְהוּצִיאוֹ לְרִשׁוֹת הַרְבִּים פְּטוֹר כִּיּוֹן שְׁבַשְׁעַת עֲקִירָה לֹא